

Chronické onemocnění ledvin

Karel Trnavský

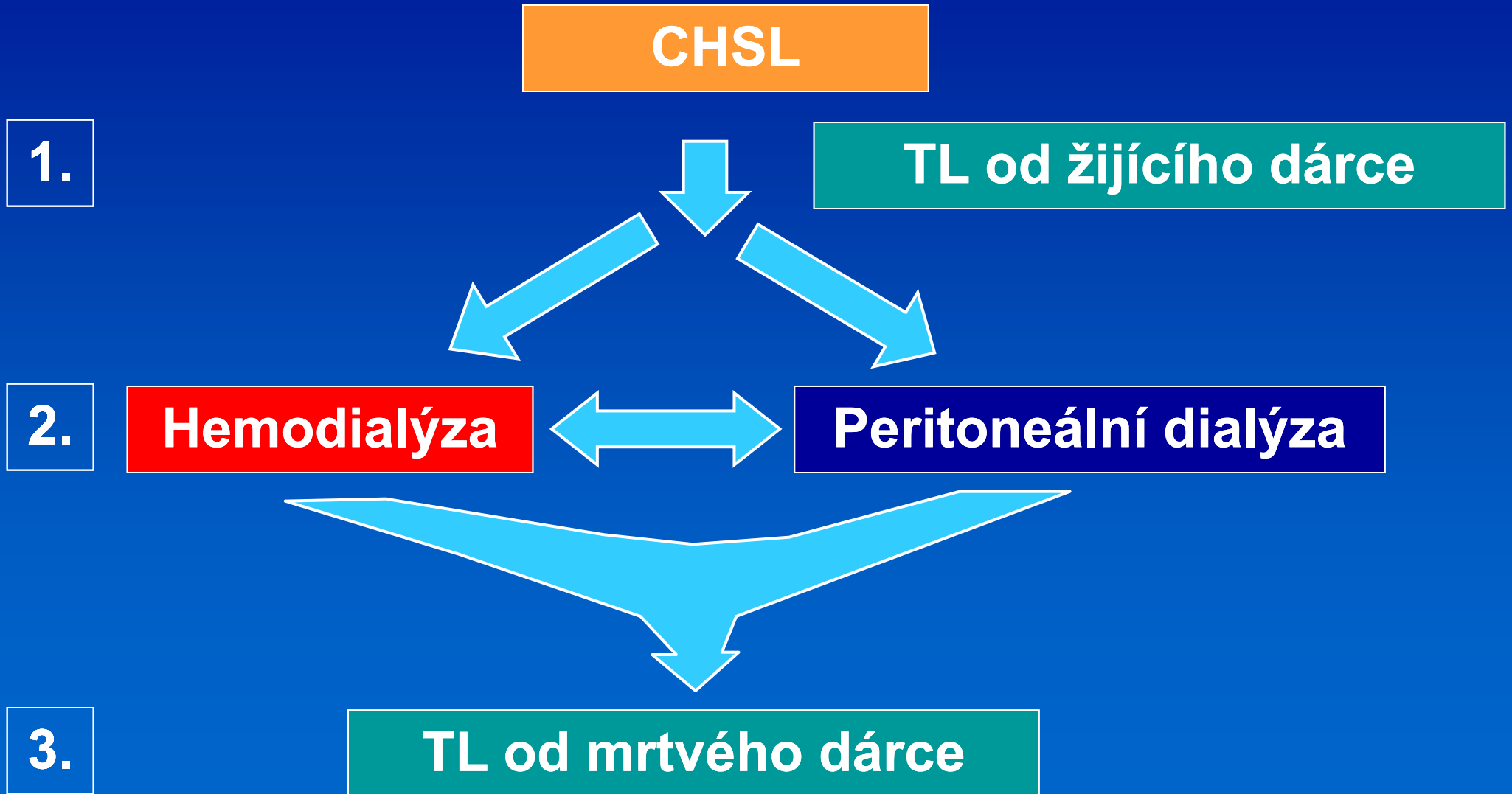
Definice

Chronická nefropatie (CKD) : onemocnění ledvin trvající déle než 3 měsíce se známkami irreverzibility

Chronická renální insuficience (CHRI): onemocnění ledvin, kdy jejich funkce klesne na takovou úroveň (<50% GF) , že dochází k významným změnám extracelulární tekutiny, poruchám exkrečních funkcí a metabolicko- endokrinních funkcí ledvin.

Chronické selhání ledvin (CHSL) : stav, kdy ledviny nejsou schopny udržet elektrolytovou, vodní, metabolickou a endokrinní rovnováhu a eliminovat metabolity a toxické látky a je nutno zahájit náhradu funkce ledvin

Náhrada funkce ledvin (RRT)

CHRI

Lehká (Kr do 250 $\mu\text{mol/l}$)

Střední (Kr 250 – 400 $\mu\text{mol/l}$)

Těžká (Kr nad 400 $\mu\text{mol/l}$)

Klasifikace chronické nefropatie (CKD = chronic kidney disease) dle K/DOQI

CKD 1 (GF **> 1.5 ml/s / 1.73 m²**)

CKD 2 (GF **1 - 1.5 ml/s ...**)

CKD 3 (GF **0.5 - 1 ml/s ...**)

CKD 4 (GF **0.25 – 0.5 ml/s ...**)

CKD 5 (GF **< 0.25 ml/s ...**)

Nová klasifikace CKD dle KDIGO 2013 s albuminurií

	GF ml/min	Albuminurie		
		A1	A2	A3
G1	>90	<30	30-300	>300 mg/24
G2	60-90	<20	20-200	>200 mg/litr
G3a	45-60	ACR: <3	3-30	>30 mg/mmol
G3b	30-45			
G4	15-30			
G5	<15			

Vyšetření GF ledvin

- Kreatininová clearance
- Inulinová clearance
- Radionuklidové metody ^{51}Cr -EDTA, iothalamát ^{125}I , $^{99\text{m}}\text{Tc}$ -DTPA
- Sérový Cystatin C
- Cockcroft –Gault
- MDRD
- Schwartz
- CKD - EPI

Diferenciální dg. ASL x CHSL

Pro CHSL svědčí :

Známky hyperparathyreózy : nízké Ca, vysoký P

Renální anémie

Sonografické známky chronicity (zmenšené ledviny <10cm,hrbolaté kontury,vyšší echogenita, kora < 15mm..)

Anamnéza

Hypertenze

Pro ASL svědčí :

oligoanurie

Patofyziologie CKD

1/ neovlivnitelné rizikové faktory

Stárnutí (8ml/m .. 10 let)

Rasa (hispanci, afroameričané, indiáni)

Pohlaví (6:4 pro muže)

Genetika

Patofyziologie CKD

2/ ovlivnitelné rizikové faktory

Hypertenze

Hyperlipoproteinémie

Kouření

Proteinurie

Cukrovka (hyperglykémie)

Hyperhomocysteinémie

Obezita

Brennerova teorie , 1982

Remuzzi , 1998

Po inzultu (redukci masy nefronů) :

- kompenzatorní hyperfiltrace v reziduálních nefronech- zvýšený intraglomerulární tlak -rozvoj glomerulosklerózy
- nárůst proteinurie - reabsorbce v proximálním tubulu – poškození tubulárních buněk (tubulární atrofie) – produkce endotelinu 1 a dalších cytokinů tubulární buňkou - aktivace monocytů , makrofágů a lymfocytů – tvorba růstových faktorů : (TGF –beta, PDGF , IGF , AGEs, VEGF) - tvorba extracelulární matrix fibroblasty (kolagen, fibronectin) – tvorba intersticiální fibrózy
- Podobný vliv na fibroblasty má i **angiotenzin II**

CKD - projevy 1

- Porucha vodní a elektrolytové rovnováhy (porucha tubulurání reabsorbce a sekrece, porucha protiproudového systému – koncentrační stratifikace ledviny, snížená GF, ADH , ANP)
.....zvýšené hladiny N-látek, KM, dysbalance Na,K,Ca
- Porucha eliminace metabolitů a toxických látek
... (hladiny léků)
- Porucha ABR (vylučování H^+), ...metabol. acidóza
- Hypertenze (retence Na a volumové přetížení, aktivace RAAS, aktivace sympatiku)

CKD– projevy 2

- Anémie (porucha tvorby erythropoetinu)
- CKD-MBD : porucha Ca-P metabolismu, kostní nemoc a mimokostní kalcifikace (nárůst PTH, retence fosfátů, deficit kalcitriolu)
- Hormonální změny (zvýšený LH, Prolaktin, C-peptid a inzulin, snížené testosterony a estrogeny, snížené T3 a T4)
- Nedostatečná tvorba prostaglandinů
- Metabolismus tuků, cukrů a AK (porucha oxidace mastných K., glukoneogeneze a glykolýzy, aminoacidurie – při nedostatečné zpětné reabsorbci, netvoří se Histidin, Tyrozin)
- Trombocytopathie a prokoagulační stav (porucha adheze a agregace Th, snížený protein C aS)

Uremický syndrom

Multiorgánová porucha při CKD 5 (CHSL) ,hromadění uremických toxinů

- Únava , poruchy spánku, deprese
- Dyspepsie, průjmy
- Dušnost, otoky, perikardiální výpotky, pleurální výpotky
- Neurologické projevy, polyneuropatie, encefalopatie
- Krvácivé projevy (kůže , sítnice, do GIT)
- Amenorhea
- Pruritus, kožní změny
- Akcelerovaná hypertenze, cefalea
- Uremický zápach

Nefrotický syndrom

Soubor příznaků vznikajících v důsledku velké proteinurie

- Otoky
- Hypoproteinémie, hypoalbuminémie
- Hyperlipidémie
- Velká proteinurie, válce
- Hypertenze (někdy)
- Trombofilie
- Porucha imunity
- Proteinová malnutrice

Příčiny CHSL

Diabetická nefropatie

Vaskulární nefropatie - hypertenzní nefroskleróza
- ischemická nefropatie

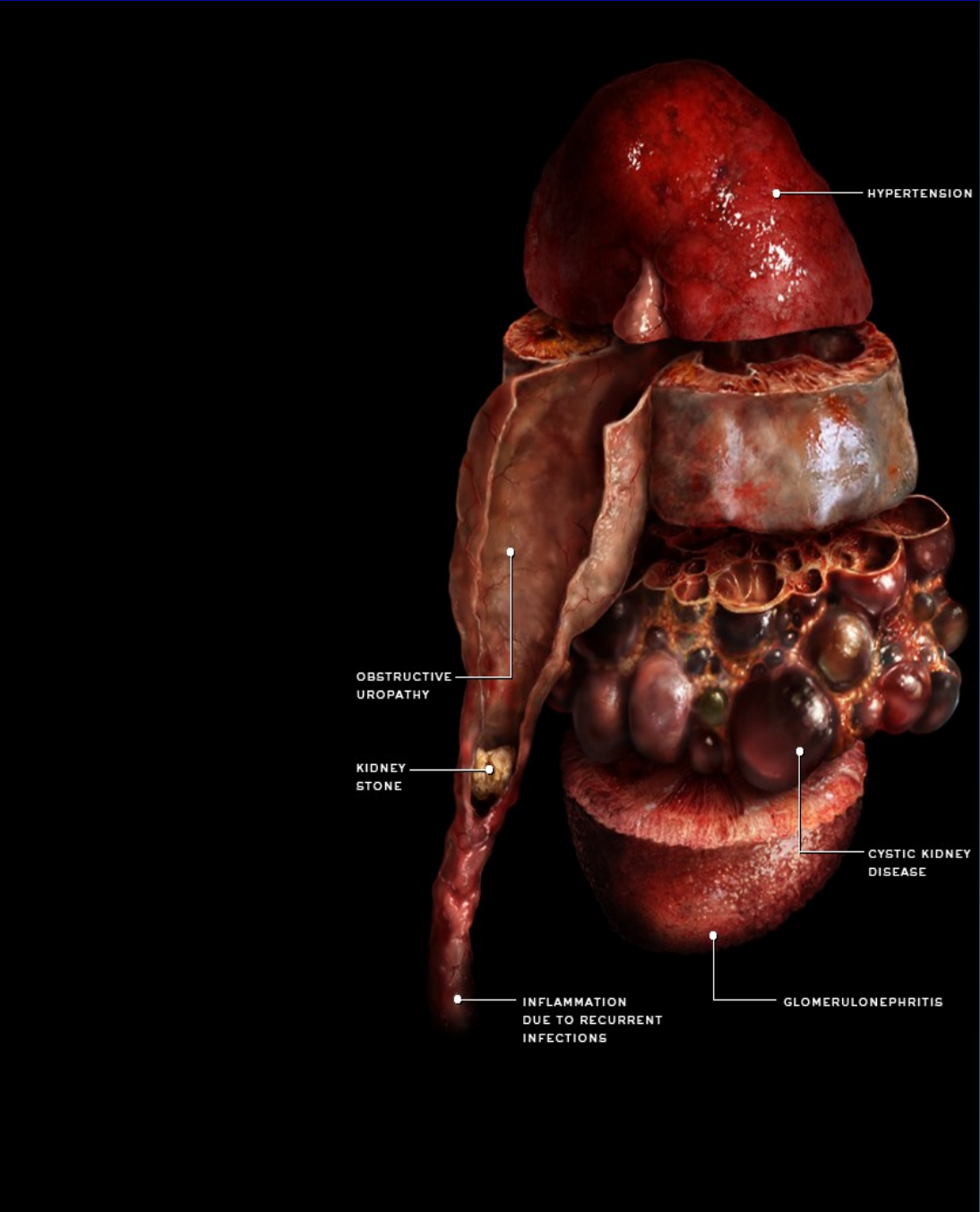
Chronické glomerulonefritidy

Chronická intersticiální nefritida (TIN)

Polycystická degenerace ledvin (PCHLAD)

další

Diabetická nefropatie (30-40 %)

Hyperfiltrace

Hypertrofie (glomerulární i tubulární)

Ztluštění bazální membrány + mesangiální expanze

Intersticiální fibróza, angiopatie, glomeruloskleróza

Souvislost: s hyperglykemií

s hypertenzí (RAAS)

produkty pozdní glykace (AGEs)

5 stádií

Pozn.: často nejsou zmenšeny ledviny

Vaskulární nefropatie (cca 25%)

Hypertenzní nefroskleróza (změny intrarenálních tepen nižšího řádu, hyalinóza aferentních arteriol + glomeruloskleróza)

Ischemická nefropatie - renovaskulární onemocnění

- ateroembolická choroba ledvin

Glomerulonefritidy (9-30%)

Glomerulopatie vyvolané aktivací imunitních mechanismů

- 1/ Imunokomplexové (ukládání imunodepozit protilátek ve strukturách ledviny a event. aktivace neutrofilů a monocytů , což lze považovat za proliferativní charakter GN)
  - Membranozní GN , - Minimální změny glomerulů,
  - Primární FSGS, -IgA nefropatie, -Membranoproliferativní GN

- 2/ Antirenální (autoprotiátky proti strukturám ledvin)
  - Goodpastureův sy, - antirenální GN

Chronické TIN (20%)

Jedná se o velmi heterogenní skupinu nefropatií, u kterých je primárně postiženo tubulointersticiium

Příčiny: 1/ Infekce

2/ Léky

3/ Obstrukce močových cest

4/ Urolitiáza

5/ Hematologické choroby

6/ Metabolické (hyperkalcémická)

7/ Těžké kovy

8/ Poradiační

9/Autoimunitní choroby (SLE, Sjögrenův sy)

10/Transplantovaná ledvina

PCHLAD (2-6 %)

Autosomálně dominantně dědičná choroba :

- mutace genu na 16. chromozomu (PKD 1)
- mutace genu na 4. chromozomu (PKD 2)

cystická degenerace tubulárních systémů ledviny + četné další renální i extrarenální projevy

Konzervativní terapie chronických nefropatií

- Léčba hypertenze a cévních rizik (HLP)
- Léčba DM
- Léčba uroinfekcí + urologická péče + prevence urolitiázy
- Dieta (nízkobílkovinná , event. purinová, Ketosteril,Alopurinol)
- Příjem tekutin a restrikce soli
- Léčba anémie (Fe, foláty, B6,B12, ESA – EPO)
- Diuretika (především kličková, thiazidy při CKD 1-3)
- Redukce a eliminace nefrotoxických léků
- Léčba CKD- MBD: vit D3, vit D, vazače fosfátů
- Léčba acidózy - NaHCO₃
- Léčba elektrolytové dysbalance
- Léčba glomerulonefritid